

طرح دوره شماره ۴ (۷۲ ساعته)

**طرح دوره آموزش پرستاران بخشهای مراقبت ویژه
نوزادان در خصوص تغذیه با شیر مادر**

دفتر سلامت جمعیت، خانواده و مدارس

۱۳۹۷

عنوان: دوره آموزش پرستاران بخش های مراقبت ویژه نوزادان در خصوص کسب مهارت در تغذیه نوزاد با شیر مادر با تاکید بر تغذیه نوزادان نارس

معرفی دوره:

تغذیه با شیر مادر یک هنجار طبیعی است که باید همه نوزادان و شیرخواران اعم از رسیده و نارس، سالم و بیمار از این موهبت الهی برخوردار شوند.

مطالعات نشان می دهد علیرغم همه فواید تغذیه با شیر مادر، وضعیت شاخص های شیر مادر در نوزادان نارس[□] بسیار کمتر از مطلوب است در نتیجه حمایت و آموزش مادران^{□□} و مراقبین برای افزایش شیردهی از پستان در نوزادان با شرایط خاص و به ویژه نارس ضرورت دارد.

هم چنین مطالعات نشان می دهد پرستاران نقش مهمی در آغاز، تداوم و حمایت مادران در تغذیه با شیر مادر ایفا می کنند^{□□□}. بر این اساس، پرستاران بخشهای مراقبت ویژه نوزادان باید در خصوص مشاوره شیردهی مادران به طور ویژه آموزش دیده و با کسب مهارت توانمند شوند.

در بخش های مراقبت ویژه نوزادان با مشکلات خاص نظیر نارس و ناهنجاری هایی مانند لب شکری و کام شکری بستری می شوند که باید با شیر مادر تغذیه شوند. به این منظور کارکنان شاغل در این بخش ها باید در خصوص شیردهی نوزادان در شرایط خاص آموزش ببینند، مهارت های عملی آنها در این خصوص ارتقا یابد و بکارگیری لوازم و تجهیزات مشاوره شیردهی را بیاموزند.

هدف کلی:

ارتقای دانش، نگرش و مهارت پرستاران بخشهای مراقبت ویژه نوزادان در خصوص تغذیه نوزاد با شیر مادر

اهداف:

فراگیر باید در پایان دوره بتواند در ارتباط با تغذیه با شیر مادر برای نوزادان بستری در بخش های مراقبت ویژه نوزادان و به ویژه نوزاد نارس:

۱. اهمیت شروع تغذیه با شیرمادر در نوزادان نارس را بداند.
۲. آناتومی، فیزیولوژی و اندوکرینولوژی شیردهی را توضیح دهد.
۳. نحوه انجام مشاوره با مادر در خصوص تغذیه با شیرمادر را به صورت عملی انجام دهد.
۴. چالش های تغذیه با شیرمادر در نوزادان نارس و نزدیک ترم را بداند و راهکار عملی ارائه دهد.
۵. اهمیت و اصول انجام مراقبت آغوشی مادر و نوزاد در تغذیه با شیر مادر را توضیح دهد.
۶. مضرات استفاده از پستانک(گول زنک)، شیشه شیر و شیرمصنوعی با تاکید بر نوزادان نزدیک بر ترم و نارس را توضیح دهد.
۷. راههای افزایش شیرمادر و تداوم شیردهی را توضیح دهد.
۸. انواع روشهای صحیح درآغوش گرفتن شیرخوار و شیردادن به نوزاد نارس را روی مولاژ انجام دهد.
۹. روش های ماساژ پستان و تحریک رفلکس اکسی توسین را توضیح دهد و یا برروی مولاژ نشان دهد.
۱۰. اصول دوشیدن شیر با دست، پمپ شیردوش را به مادر بیاموزد.
۱۱. نحوه ذخیره شیرمادر(استفاده از ظروف نگهداری، نحوه تمیز کردن ظروف، زمان ماندگاری شیرمادر در یخچال و فریزر و دمای اتاق) و نحوه ذوب نمودن شیر فریز شده را توضیح دهد.
۱۲. نحوه استفاده از پمپ های شیردوش برقی و دستی را بداند و نشان دهد.

۱۳. روش فشردن پستان با دست را انجام داده و کاربرد آن را توضیح دهد.
۱۴. از روش های جایگزین و ابزار در شیردهی (نیپل شیلد، کاپ، SNS، سرنگ و ...) استفاده کند و ضمن کسب مهارت در استفاده از آنها کاربرد آن ها را نیز توضیح دهد.
۱۵. اصول کلی تغذیه نوزاد با شرایط خاص با شیر مادر را بیان نماید.
۱۶. مشکلات پستانی (زخم نوک پستان، احتقان، ماستیت و...) در ارتباط با شیردهی را تشخیص دهد.
۱۷. برای هر یک از مشکلات پستانی راهکار ارائه دهد و به مادر جهت ادامه شیردهی آموزش دهد.
۱۸. اجرای پوزیشن صحیح شیردهی را به مادر سزاین شده و مادر دارای فرزند چندقلو نشان دهد.
۱۹. یک latch-on خوب را مدیریت کند.
۲۰. آغاز تغذیه دهانی در نوزاد نارس و ارزیابی آمادگی یا تسهیل توانمندی نوزاد را بداند.
۲۱. اصول تغذیه شیرخوارمهارت های سه گانه (مکیدن، بلعیدن، و تنفس) و ارتباط بین جریان شیر و هماهنگی در مکیدن ، بلع و تنفس را توضیح دهد.
۲۲. سرعت جریان شیر در خلال شیردهی را ارزیابی کرده و روش های مداخله ای برای تغییر جریان شیر را بیان کند.
۲۳. تاثیر مداخلات گفتار درمانی در بهبود تغذیه با شیر مادر در نوزاد نرسی که نیاز به این اقدامات داشته باشند را توضیح دهد.
۲۴. مداخله های دهانی - حرکتی نوزادان نارس (PIOMI) را بداند و به مادر آموزش دهد.
۲۵. زردی و ارتباط آن با شیرمادر در نوزاد و تاثیر مدیریت شیردهی خوب را در پیشگیری از آن را بیان کند.
۲۶. نحوه مدیریت شیردهی در مورد بیماری مادر یا شیرخوار را بداند.
۲۷. نحوه استریل کردن شیردوش و وسایل کمک شیردهی را توضیح دهد.
۲۸. بصورت صحیح یک نوزاد را توزین کرده و قد و دور سر را اندازه گیری کند.

زمان بندی:

۷۲ ساعت شامل ۲۰ ساعت تئوری و ۵۲ ساعت عملی

توجه: این دوره طی چهار ماه و هر ماه سه روز برگزار می شود. در فواصل این جلسات افراد موظف به انجام تمریناتی برای تغذیه نوزاد با نیازهای ویژه با شیر مادر هستند.

ویژگیهای شرکت کنندگان:

- حداقل تحصیلات لیسانس مامایی یا پرستاری داشته باشد
- در بخش مراقبت های ویژه نوزادان شاغل باشد
- حتی الامکان نیروی رسمی باشد
- حداقل ۳ سال تعهد همکاری با برنامه شیر مادر داشته باشد.
- از مهارت های ارتباطی مناسب برخوردار باشد
- به امر آموزش همکاران علاقمند باشد

فضا و تجهیزات مورد نیاز:

۱. فضای آموزشی مناسب برای ۱۶ نفر
۲. بخش نوزادان و بخش مراقبتهای ویژه نوزادی در یک بیمارستان سطح سه

۳. بسته آموزشی مشاوره شیردهی

ارزشیابی مدرسین:

فرم ارزیابی مدرسین بر اساس استاندارد آموزش مداوم

ارزیابی فراگیران:

آزمون تئوری و کسب حداقل ۷۰٪ امتیاز بر اساس منابع آموزشی ارائه شده

عملی براساس چک لیست استاندارد

انتظارات از فراگیران:

۱. آموزش همه کارکنان اعم از پزشکان، ماماها، پرستاران و سایر افراد شاغل در بخشهای مراقبت ویژه در خصوص اهمیت تغذیه با شیر مادر در نوزاد با نیازهای ویژه و اجرای عملی آن برای همه نوزادان بستری واجد شرایط
۲. آموزش افراد جدید ورود
۳. انجام مشاوره برای مادران دارای نوزاد با نیازهای ویژه
۴. مشارکت در اجرای سیاست ترویج تغذیه با شیر مادر

منابع آموزشی:

۱. راهنمای تغذیه با شیر مادر برای پزشکان
۲. کوریکولوم آموزش مشاورین شیردهی
۳. فیلم های آموزشی مرتبط
۴. کتاب مجموعه آموزشی ترویج تغذیه با شیر مادر (۳۶ ساعته)
۵. تسهیل چالش های تغذیه با شیرمادر برای نوزادان اواخر نارس

Reference:

۱. Jennifer Callen, RNC, MSc; Janet Pinelli, RNC, MScN, DNS; Stephanie Atkinson, PhD, RD; Saroj Saigal, MD, FRCPC, *Qualitative Analysis of Barriers to Breastfeeding in Very-Low-Birthweight Infants in the Hospital and Postdischarge*, *Adv Neonatal Care*. 2005;5(2):93-103.
۲. Maria Lorella Gianni, Elena Bezze, Patrizio Sannino, Elena Stori, Laura Plevani, Paola Roggero, Massimo Agosti, and Fabio Mosca "*Facilitators and barriers of breastfeeding late preterm infants according to mothers' experiences*", *BMC Pediatr*. 2016; 16: 179.
۳. Genae Strong, *Barriers to breastfeeding during the neonatal period*, Volume 19, Issue 4, August 2013, Pages 134-138
۴. *Methods of milk expression for lactating women*. Cochrane Database of Systematic Reviews 2016, Issue 9. Art. No.: CD006170. Becker GE, Smith HA, Cooney F.
۵. *Supporting Sucking Skills in Breastfeeding Infants*. Third Edition. Edited by Catherine Watson Genna, BS, IBCLC Woodhaven, New York 2017 در دست ترجمه دکتر محمود راوری